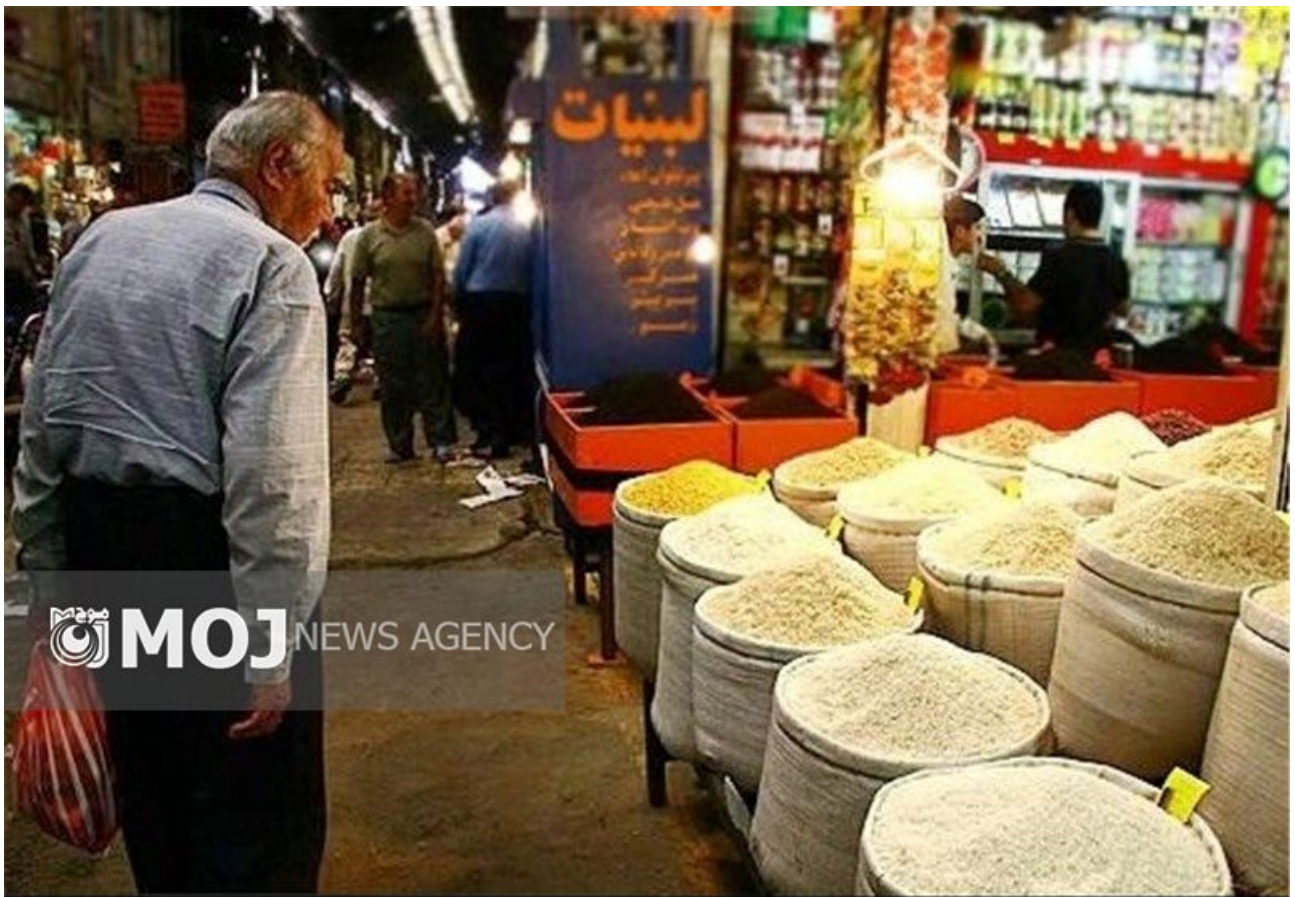




پاسخ به چرایی گرانی برنج



در سال‌های اخیر دو سیاست «محدودیت تجاری» و «قیمت‌گذاری دستوری» به‌عنوان اهرم‌های فشار بر تامین‌کنندگان اقلام اساسی و ضروری آنها را بیش از پیش با چالش روبه‌رو کرده است.

به گزارش دنیای اقتصاد، این دو مانع تولید و تجارت، گرچه با هدف حمایت از مصرف کنندگان در دستور کار دولت های مختلف قرار گرفته است؛ اما نتایج آن هدف اولیه را محقق نکرده و همواره مصرف کنندگان با افزایش نامتعارف قیمت ها مواجه بوده اند. نرخ گذاری دستوری دولت عملاً صرفه اقتصادی تولید را از بین می برد و به کمبود کالا و در نهایت باخت اقتصاد دولتی منجر می شود؛ باختی سریالی که در جریان تامین نهاده های کشاورزی، تامین مرغ، گوشت قرمز و حالا در تامین برنج رخ داده است. از نگاه تحلیلگران، شکست های پی در پی اقتصاد دولتی ناشی از عدم پایان دادن به مداخلات در تنظیم بازار اقلام مختلف است. براین اساس نیز هر مقطعی شاهد بروز چالشی در جریان تامین و عرضه کالایی هستیم، در واقع هر دوره مشکلات از کالایی به کالایی دیگر منتقل می شود. مشکلاتی که مصرف کنندگان نیز از قبل آن آسیب دیده اند. موضوعی که بارها «دنیای اقتصاد» به آن اشاره کرده است و این بار می خواهد از نگاه فعالان اقتصادی، تنش های ماه های اخیر بر بازار برنج را بررسی کند. به باور فعالان حوزه کشاورزی، قیمت گذاری دستوری و محدودیت های وارداتی تنها باعث عرضه کمتر برنج و اختلال بیشتر در بازار می شود و نتیجه مطلوبی برای مصرف کنندگان نیز دربر ندارد.

در آخرین روزهای سال جاری نمایندگان بخش خصوصی به آسیب شناسی نوسان قیمت ها در بازار برنج پرداختند. فعالان بخش خصوصی در دوازدهمین جلسه کمیسیون کشاورزی و صنایع تبدیلی اتاق تهران با اشاره به اینکه کاهش تولید برنج در سال جاری به دلیل کاهش بارندگی ها مشخص بود، تاکید کردند؛ باید تنظیم بازار با مدیریت بهتری با افزایش واردات صورت می گرفت و نه با کنترل قیمت ها از طریق قیمت گذاری دستوری که چه بسا این سیاست اثری غیر از اختلال بیشتر در بازار ندارد. در این نشست، دبیر انجمن واردکنندگان برنج، تعیین قیمت گذاری دستوری و بازگشت به ممنوعیت واردات برنج را عامل بروز نابسامانی در بازار برنج طی هفته های اخیر عنوان کرد. از آن سو، مدیرعامل پایانه صادرات برنج، انتظارات تورمی را در گرانی های اخیر در بازار برنج دخیل دانست و اعلام کرد که برنج کاران طی چند سال گذشته، این محصول را به نرخ ۳ دلار در کارخانه های شالیکوبی

معامله می‌کردند و امروز نیز انتظار دارند به همان نرخ، برنج تولیدی خود را بفروشند. در این جلسه، نمایندگان واردکنندگان و تولیدکنندگان برنج، در یک اتفاق نظر، معتقد بودند که ردپای مداخله دولت در بازار را باید در تنش‌های پیش‌آمده در بازار برنج دید و تنظیم‌بازار، سیاستی شکست خورده است.

بر اساس گزارش اتاق تهران، رئیس کمیسیون کشاورزی و صنایع تبدیلی اتاق تهران، در سخنانی با بیان اینکه تنظیم‌بازار باید با هدف همگرایی در زنجیره ارزش کالا صورت گیرد، عنوان کرد که در کشور با توجه به مشکلات ساختاری در اقتصاد، این سیاست‌ها بیشتر به سمت حمایت از مصرف‌کننده سوق داده شده، حال آنکه عدم‌کنترل بهینه در طول تمامی زنجیره از سوی دولت، باعث شده که مصرف‌کننده نیز به حقوق خود دست‌نیابد و این سیاست‌ها صرفاً به سود واسطه‌ها بوده است. کاوه زرگران افزود: وزارت جهادکشاورزی به‌عنوان متولی تنظیم‌بازار، سیاست‌هایی را در بازار برنج کشور اتخاذ کرده، اما محدودیت در منابع منجر به آن شده که کارآمدی سیاست‌های دولت در تنظیم‌بازار تضعیف شود.

وی به اصرار دولت بر قیمت‌گذاری برنج اشاره کرد و گفت: قیمت‌گذاری وزارت جهادکشاورزی برای برنج داخلی، زیر قیمت تمام شده‌ای است که تولیدکنندگان و توزیع‌کنندگان خریداری کرده‌اند و این در حالی است که این رویه برای تعیین قیمت برنج وارداتی و عرضه آن در بازار داخل نیز پیاده‌سازی شده است. زرگران افزود: وزارت جهادکشاورزی خودش پروفرمای ۷۸ هزار روپیه‌ای را برای واردکننده برنج تایید می‌کند. با همین رقم اگر تعرفه گمرکی، هزینه‌های بندری و هزینه حمل و نقل به قیمت پروفرما افزوده شود و بعد از آن هزینه نظام توزیع و سود خرده‌فروش هم به آن افزوده شود، قیمت تمام‌شده برنج بالاتر از رقمی است که دولت تعیین کرده است. رئیس کمیسیون کشاورزی و صنایع تبدیلی اتاق تهران همچنین، کاهش تولید برنج در داخل از ابتدای امسال را عامل دیگری عنوان کرد که نتیجه آن عدم‌پاسخگویی به تقاضای امروز است. به گفته زرگران، کاهش بارندگی‌ها و خشکسالی و متعاقب آن گزارش‌هایی که از کاهش میزان برداشت خبر می‌داد، مشخص بود که تولید برنج کاهش یافته و باید برای

تنظیم بازار، مدیریت بهتری صورت می گرفت. وی تاکید کرد: بررسی میزان تولید برنج و واردات آن در سال گذشته و مقایسه آن با سال جاری، نشان می دهد بین ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار تن مجموع تولید و واردات در سال جاری نسبت به سال قبل کاهش داشته است. اگر مدیریت تنظیم بازار همین اعداد را بررسی و رصد می کرد، به این نتیجه می رسید که عرضه برنج در سال جاری به میزانی نیست که تقاضا را پاسخ دهد. اشرف مرتضایی کارشناس کمیسیون کشاورزی و صنایع تبدیلی اتاق تهران، در گزارشی با استناد به آمارهای دولتی، میزان تولید و واردات و نیز صادرات برنج از کشور را تشریح کرد. بر اساس این گزارش، مرکز آمار کاهش تولید برنج در سال جاری را ۳۰ درصد، وزارت کشاورزی ۲۰ درصد و اتحادیه شالیکوبی داران مازندران ۴۰ درصد اعلام کرده اند. در این جلسه مسیح کشاورز، دبیر انجمن واردکنندگان برنج نیز با اشاره به اینکه در دولت دوازدهم به دنبال اصلاح برخی سیاستها از سوی وزارت جهاد کشاورزی، ممنوعیت واردات برنج لغو شد، افزود: با این حال، در دولت سیزدهم، ممنوعیت واردات برنج بار دیگر در دستورکار دولت قرار گرفت، در حالی که واردات برنج به هیچ وجه تولید داخل را تهدید نمی کند. وی افزود: متأسفانه برخی در داخل کشور، به اشتباه یا از روی منافع گروهی خود، تولید ۲/۵ میلیون تن برنج در داخل را فریاد می زنند و در این باره به نمایندگان مجلس مشورت می دهند که جلوی واردات باید گرفته شود، اما نتیجه آن بروز اختلال و نابسامانی در بازار است و سود سرشاری که نصیب افراد خاص می شود. کشاورز سپس افزود: تعیین قیمت دستوری برای برنج، سیاست اشتباهی است که در دولت های قبل نیز تکرار شده بود و نتیجه ای در بر نداشت. دبیر انجمن واردکنندگان برنج عدم عرضه به موقع برنج به بازار از سوی کشاورزان و تولیدکنندگان به دلیل آنچه که وی فروش با قیمت بالاتر عنوان کرد، را عامل دیگری برای گرانی های اخیر دانست و افزود: برای سال آینده باید اجازه داده شود تا بخش خصوصی برنج مشابه تولید داخل را وارد کند و مانع افزایش قیمت ها شود. سیداسماعیل یزدان پناه، مدیرعامل پایانه صادرات برنج نیز در این جلسه، انتظارات تورمی را عاملی برای افزایش قیمت ها در بازار برنج عنوان کرد. وی سپس به عدم فروش مناسب برنج طی دو سال اخیر و به دلیل شیوع ویروس کرونا در کشور، اشاره کرد و افزود: تورمی که باید به

تدریج بر قیمت برنج در داخل اعمال می شد، طی این دو سال به دلیل تعطیلی تالارهای پذیرایی و رستوران ها، صورت نگرفت و امسال که این بخش ها به روال عادی بازگشتند، مصرف برنج افزایش یافت و تورم به یکباره در این بازار خود را نشان داد. یزدان پناه همچنین با این توضیح که تولید برنج های کیفی طی امسال نسبت به سال گذشته ۲۰ درصد کاهش داشته است، افزود: از سوی دیگر، شرایط آب و هوایی امسال نیز در کاهش تولید برنج دخیل بود و این عوامل منجر به آن شد تا تولید برنج های کیفی در مجموع ۴۰ درصد افت داشته باشد و شاهد جهش قیمت ها در این بازار باشیم. وی با انتقاد از سیاست دولت در اصرار بر قیمت گذاری برنج، گفت: عرضه و تقاضا باید قیمت برنج را کنترل کند و سیاست های دستوری دیگر جوابگو نیست. دولت قیمت طارم درجه یک را ۶۵ هزار تومان اعلام کرده در صورتی که قیمت تمام شده آن ۷۵ هزار تومان است و با احتساب هزینه ها و سود نهایی باید حدود ۸۵ هزار تومان به فروش برسد، اما قیمت دولت ارزان تر و حتی ۱۰ هزار تومان زیر قیمت تمام شده است. یزدان پناه ادامه داد: نتیجه قیمت گذاری دستوری این بوده که کشاورزانی که امکان نگهداری برنج را دارند، برنج خود را از شالیکوبی به خانه برده و عرضه نکنند. نتیجه قیمت گذاری دستوری اخلاص بیشتر در بازار است.